

DOI: 10.31866/2410-1311.43.2024.303028
УДК 793.3:392:398.332.2]:008(82=161.2)

ТАНЦЮВАЛЬНІ ТРАДИЦІЇ УКРАЇНЦІВ У ПЕРІОД ЛІТНЬОГО КАЛЕНДАРНОГО ЦИКЛУ: ЕТНОКУЛЬТУРНІ РЕФЛЕКСІЇ

Лілія Савчин

Кандидат історичних наук, доцент,
заслужений діяч мистецтв України,
Рівненський інститут мистецтв,
Рівне, Україна
ORCID ID: 0000-0002-8537-142X
e-mail: liliyasavchin@gmail.com

Для цитування:

Савчин, Л. (2024). Танцювальні традиції українців у період літнього календарного циклу: етнокультурні рефлексії. *Питання культурології*, 43, 40–48. <https://doi.org/10.31866/2410-1311.43.2024.303028>

Мета статті — проаналізувати танцювальні традиції свят українців у період літнього календарного циклу, концептуалізувати традиції танцю через механізм етнокультурних рефлексій. *Результати дослідження* сфокусовані на загальнонаукових методологічних орієнтирах діалектичного (уможливив виявлення закономірних етапів хореографічної культури), історико-генетичного (актуалізував танцювальні традиції в сучасних умовах), аксіологічного (підпорядкував традиції естетичним цінностям в універсумі етнокультурних рефлексій), міждисциплінарного (залучив наукові теорії суміжних галузей пізнання і комплексного характеру гуманітарних наук) підходів. *Наукова новизна* одержаних результатів полягає в тому, що сучасна наукова парадигма «етно» потребує уваги у сфері традицій, зокрема популяризації самобутності танцювальних традицій літнього календарного циклу в практиках творчої діяльності й етнокультурних рефлексіях. *Висновки*. Трансформація культурного життя нині спонукає до осмислення наукових культурологічних джерел, які висвітлюють використання традицій у життєтворчості українців. Ефективне залучення традицій танцю в практику життєтворчості передбачає їхню актуалізацію і можливість виокремлювати з небуття творчість минулих епох, уможлиблює збереження свят та обрядів для їх подальшого відтворення. Вочевидь консолідується людність у просторі інтеграційного механізму в джерелах етнокультурних рефлексій. Застосування принципів філософії, культурології, історії мистецтва, музики, психології в діяльності етнокультури формує середовище, в якому етнокультурні рефлексії виконують роль архетипів у певній сім'юсфері. З'ясовано, що танцювальні традиції українців у період літнього календарного циклу втілюють естетизацію урочистого спілкування, демонструють колективність і свободу комунікативних зв'язків, виражають прагнення молоді у сфері рекреації, вакацій, дозвілля в умовах урочистостей

і святкування. Динамічно-тілесні норми, канони, зразки, їх танцювальні варіанти трансформують образи руху в етнокультурні патерни, де традиції літнього календарного циклу уможливають творення художнього образу та вдосконалюють хореографічну семіотику, в епіцентрі якої етнокультурна рефлексія скеровує танець у сферу культурної пам'яті.

■ **Ключові слова:** танець; традиції; етнопольтура; рефлексії; літній календар; культурний досвід; культурна пам'ять

■ Вступ

Святково-обрядова культура українців є формою збереження і прояву традицій, що виконують ролі «узаконення» культурної пам'яті народу та їх трансформації в етнокультурну ідентичність. Традиції є базою «культурної пам'яті» в просторі етносу та джерелом одвічних зразків культури і мистецтва в історико-культурних координатах спадкоємності.

Українська народна хореографія протягом епохальної культурно-історичної ходи та, почасти, успереч суспільним потрясінням внаслідок сучасних геополітичних процесів є цінним естетичним надбанням. Танцювальна традиція упродовж довготривалої історії не втратила власної традиційної основи, проте набула статусу синхронного феномену художньої образності з яскравими сюжетами, драматургією, стилістикою, зі збереженою етнокультурною самобутністю. Нині формується нова символічна система в танці, відбудовується шлях у діалозі проєктів зв'язку між минулим, сучасним, майбутнім. На наш погляд, саме традиції уможливають потужні взаємини в дискурсі етнопольтури, в епіцентрі якої (з-поміж інших) календарні свята і обряди.

Аби не стати «втраченим поколінням» чи «втраченою генерацією» (літературний напрям, започаткований на вислові Гертруди Стайн), як в нарисах і оповіданнях Ернеста Гемінгвея — класика модерністської літератури, слід усвідомлювати життя, відштовхуючись від духовного пошуку культурних традицій, брати за основу життєві цінності, бачити справжнє світло майбутнього на засадах духовних пріоритетів давніх традицій. Джеймс Барнс, герой роману «Фієста / І сонце сходить» (Гемінгвей, 2017), промовив: «Мені однаково, що таке світ. Все, що я хочу знати, як жити в ньому». Вочевидь його творчість актуальна і сьогодні — усвідомлюємо сказане та тлумачимо ці слова так — щоб навчитися жити в певних обставинах і умовах, необхідно засвоїти життєвий спадок свого народу, досвід етносу як механізм збереження власної, національної культури.

■ Аналіз попередніх досліджень

Звернення до культурного досвіду та проблем ідентичності етнопольтури, в якій танцювальні традиції узагальнюють культурну мудрість, дотепер цікавлять вітчизняних культурологів і мистецтвознавців, психологів, педагогів, істориків, філософів. Дослідження В. Авраменка, К. Балог, С. Безклубенка, К. Василенка, В. Верховинця, Р. Гарасимчука, О. Голдрича, В. Гордєєва, Л. Касаківської, В. Шкоріненка та ін. у розмаїтих варіантах присвячені відтворенню хореографічних традицій у народному та народно-сценічному танці.

Досить показовою є думка В. Гордеєва, що танцювальні традиції українського народу формувалися на базі здебільшого селянської, а не міської культури, є важливим формотворчим чинником етнокультурного способу життя, що організовує його темпоритм, надає йому завершеного пластичного артистизму, поглиблює буттєвий зміст і сенс. Саме танок є інструментом самозаглиблення і самопізнання, засобом скинути із себе дріб'язок буденності, зламати однамітний ритм повсякденних механічних рухів, пов'язаних із господарською діяльністю — отже, вивільнити «душу» повсякденності, зазирнути в неї, відчутти її красу (Гордеєв, 2019).

Усвідомлюючи значущість архетипів і символів у семіотиці хореографії, ми погоджуємося з твердженням В. Шкоріненка, що генезис танцювального мистецтва є невіддільним від процесу етнокультуротворення. Ритмічний рух (ритмотворення, рухотворення) поряд з етнокультурними архетипами є базовим чинником виникнення історико-культурного феномену танцю (Шкоріненко, 2003). З огляду на означене наукове джерело маємо наголосити, що танцювальні традиції як транслятори цінностей культури існують і будуть існувати стільки, скільки існуватиме саме людство. Тобто від давніх історичних епох до сучасного змісту соціокультурних відносин, які транслюються у формі набутого досвіду, проте нині ще й з урахуванням технічних засобів.

Танцювальні традиції в період літнього календарного циклу донині демонструють найдавніші синкретичні форми, вони народилися і функціонують як інформаційний і комунікаційний феномен у семіотичному контексті етнокультури. Відтак мова танцювальних традицій є мовою спілкування між людьми й одухотворена природою у світогляді конкретного етнокультурного соціуму.

■ Мета статті

Мета статті — розкрити особливості танцювальних традицій українців у період літнього календарного циклу, концептуалізувати традиції танцю через механізм етнокультурних рефлексій.

■ Результати дослідження

Дослідники виокремлюють «традиційний» шлях трансляції успадкованих культурних традицій — діалектична єдність минулих і сучасних є неодмінною умовою будь-якого прогресу. Минулі традиції нині акумульовані на рівні незмінних зразків й оберегів, норм і принципів суспільних відносин; сучасні акумулюють досвід сьогоденних культурних традицій, закріплюють їх на рівні реальних нинішніх обставин. Інновація завжди опирається на традицію, адже поява нового має фундамент — давні форми, дещо переосмислені адекватно до сучасних умов.

Для збереження танцювальної традиції в етнокультурному механізмі культурної пам'яті є незаперечним афоризм: «а так танцювали наші батьки». Батьки як образ «живого» нетлінного зв'язку, душа в культурній традиції минулого перманентно генерують майбутній розвій духовності для наступних поколінь. Традиції тісно пов'язані з культурно-історичним процесом розвитку танцювального мистецтва, що є свідченням спадковості культурної пам'яті, яка культивує, систематизує та інтегрує в прийдешні покоління духовний спадок батьків — від

ідей, поглядів, почуттів, цінностей, звичаїв і обрядів до танцювальних традицій як скарбниці етнокультури. Єднальним компонентом між минулими традиціями і сучасними перспективами є культурна пам'ять з її провідним контентом — культурним досвідом. Про це можна говорити, беручи за основу етнокультурні рефлексії, які скеровують трансляції культурної пам'яті як провідного шляху активного опанування духовної спадщини батьків. Оскільки рефлексії є механізмом саморозвитку та самоудосконалення особистості, то саме вони уможливають актуалізацію інтелектуальних і духовних ресурсів у певних умовах діяльності.

Танцювальні традиції від давніх цивілізацій з притаманною історії культури інтуїтивною амплітудою природних рухів поступово переінакшилися в пластичну систему знаків, що донесли до наших днів певний світогляд і художнє світовідчуття. Важливим формотворчим чинником в культурній історії танцю є вірування, міфологія, семіотика та семантика танцювальної пластики, хореографічний малюнок і орнамент, завдяки яким історично формуються донині традиційні художні образи та композиційна побудова танцю. Танці в календарних обрядодіях віддавна поєднані календарем і релігійним складником, вони формувалися протягом тисячоліть, виконували ролі виховання молоді, формування особистості людини, мобілізували інтелектуальні та духовні ресурси цілісності й осмислення власного образу в життєтворчості. Динаміка танцю в історії культури мала синкретичний характер, оскільки співіснувала з іншими видами художньої діяльності, візуально й пластично синтезуючи тілесно-динамічні та знаково-символічні контексти ритмічної образотворчості. Зокрема, давні люди закріплювали свої світоглядні уявлення в танцювальних формах, вплітаючи в них орнаменти динамічного руху пластичних образів, що мали здебільшого сакральний характер. Проте магічні та святкові обряди, які супроводжувалися танцем і дійшли до нашого часу, періодично зазнавали деякої трансформації з огляду на історико-культурні події. Тому зумовлюючою силою нині є відновлені в культурній пам'яті танцювальні традиції, які живляться фольклорними зразками. Цінні залишки давніх світоглядних традицій переформатовувалися у народно-сценічну хореографію і нині мають автентичну етнокультурну та художньо-естетичну значущість.

Діапазон культурних танцювальних традицій вирізняється загальністю, повторюваністю, історичною стійкою спадковістю. А ще вони постають як суттєва сторона закону й виявляються в суспільстві і мисленні як об'єктивний зв'язок між новим і давнім у процесі історико-культурного розвою.

Традиції українців у період літнього календарного циклу розглядаємо за новоюліанським календарем від Вознесіння Господнього (13 червня) до Успіння Пресвятої Богородиці (15 серпня) в означених межах — Трійця (Зелені свята) (23 червня), Івана Купала (24 червня), Петра і Павла (29 червня), Пророка Іллі (29 липня), Маковея (1 серпня), Преображення Господнє (6 серпня).

Нині, попри ультрасучасні засоби зв'язку та інформації, танцювальні традиції як особливий етнокультуротворчий інструмент рефлексій культурної пам'яті народу мають потужну здатність впливати не лише на зміст соціальних відносин, а й генерувати етносоціум у його історичній самосвідомості. Так відбувається

ся рефлексія — танець уможливує зв'язок між минулим і теперішнім упродовж історії українського народу. Людська залежність від природи історичної (та естетичної) пам'яті дедалі більше потребує взаємозв'язку з культурною пам'яттю як необхідною передумовою людського буття. Танець ритмічно улагоджує людину із законами природи, історії, культури — вочевидь людина виробляє засоби життєтворення та створює умови опанування цим зв'язком, олюднює власний світ через певний такт як рушійну силу її буття.

Літня календарна обрядовість зосереджена на засадах релігії й аграрної спрямованості, пульсує здебільшого в хороводах та ігровій культурі «Водіння Куста», святкування Купала, Маковея та ін. Найбільш колоритні свята з-поміж літніх — *серпневі*, насичені пахощами зрілого літа і ранньої осені. А збирання врожаю нагадувало українцям про початок осіннього обрядового циклу. Календарне літо продовжувалося, щоправда, святами «Зажинки» (початок), «Жнива», «Обжинки» (закінчення) збирання хліба, що символізували початок осені. З урожаєм пов'язували сподівання на добробут родини, надію на забезпечений рік. «Зажинки» — свято першого снопа, коли дозрівання жита, ячменю, пшениці спонукало сім'ю вийти на ниву. Господиня сім'ї жала перший сніп і, *пританцювуючи пісню*, несла його додому. В одній місцині ставили сніп на покоті під образами, в інших регіонах — у stodолі, й він (сніп) очікував вінця жнив.

Єдальною компонентою означеної системи образів і символів є література, образотворчість, поезія, танець спорадично з музичним супроводом. Танцювальні традиції українців побудовані на основі етнокультурних архетипів у взаємодії із музичною культурою, поетичним словом та образотворчим мистецтвом на засадах синтезу видів мистецтва у спільній символічній етнокультурній парадигмі. Так, програма «етно» підтримує «матрицю» танцювальних традицій на основі традиційного світогляду, світовідчуття, світосприймання успадкованої прадавньої символіки давньослов'янської культури, подекуди в локальному існуванні.

Їхня спільність бачиться на рівні позитивного життя і щасливого майбутнього української родини — від шляхетності людських стосунків, поваги дітей до батьків, формування сімейних пріоритетів до щедрого урожаю та рясного збіжжя в полі та коморі, зрештою, обґрунтування поваги до власної культури за умови високої національної свідомості.

Усі регіональні танцювальні традиції мають особливі особливості. Від купальських хороводів — співанки на слова вірша Олени Пчілки (2019):

Як горобчик до синички ходив,
По колосочку та пшениченьку носив.
— Ти, синичко, ти, сестричко моя
Така ж бо ти любя-милая!

До жниварських — поезія Надії Башинської (2011):

Прилетіли журавлі, та й ходили по ріллі.
Де багато їх ходило — рясно жито уродило.
Де багато їх сиділо — рясно просо уродило!
Ой раділи журавлі, що на рідній є землі.
... Рідний кожному свій край — буде щедрим урожай..!

Взаємодія ігор, танців, музики, поезії і співанок має традиційно означений спосіб виконання. Про це йдеться в танцях як сімейних свят, так і календарних обрядодій. Демонстрація багатогранного життя української родини літнього календарного циклу відбувається здебільшого в гурті, серед однолітків, як на Купала, чи спорадично серед різновікових гуртів під час жнивварських святкування — ліричні хороводи й образно-тематичні сюжетні танці демонструють красу та велич буття народу. Літній цикл танцювальних традицій характеризується послідовністю рухів і активною участю людини в картині світу. Над усе колові рухи в хороводі символізують Сонце, завдяки якому живе уся природа — так, танцюючи, запалювали Сонце. Під час розпадання великого кола (2, 4, 8, 12) на частини уявляється символ зоряного неба — Колесо Сварога, а прохід під аркою із з'єднаними руками символізує пошанування водних стихій чи лісового простору тощо. Влітку танцювальні традиції демонструють особливий колорит, піднесені емоції, барвисту картину танцювальних тем як винятковий ілюстративний матеріал духовного багатства певного етносу, тобто побутують у своєму природному середовищі з відповідною традиційною компонентою (рух, ритм, темперамент, костюм).

До прикладу, на Поліссі, Поділлі, Слобожанщині здебільшого в малюнках хороводів переважають прямі лінії, змійки, кола. Переважно витанцювують парами, з перегинаннями корпусу, праворуч-ліворуч, притупи, вихилися та викрутаси. Так, на ґрунті фольклору балетмейстери аматорського і професійного танцю донині демонструють як оберегову функцію, так і колорит, ритм, форми, лексику, що є важливим підґрунтям для роботи хореографічних колективів. Танцювальні традиції є засадничими в діяльності П. Вірського (1997): «Підгледівши танець у народу, ми, проте, прагнули уникнути сліпого копіювання, прагнули розцвітити, збагатити перлину народної творчості своєю художньою фантазією».

Танцювальне мистецтво як найяскравіше явище стародавньої історії і культури Європи (за М. Грушевським) сприяло формуванню світоглядно-символічної народної творчості в контексті обрядового синкретизму, де символічні рухи, жести, пози танцю розгортали свої образні форми на тлі змісту «колективного несвідомого». Так, саме у хороводах люди відчували психологічну силу впливу танцю й навчилися нею керувати. В соціальному середовищі виокремлювалися жреці-волхви, які володіли технікою танцювальної магії, творили й інтерпретували її, уособлюючи родову енергетику та символічно формуючи художній образ світу. Зокрема, М. Грушевський (1993) зауважував, що «ся психофізична сторона ритму дала йому величезний розвиток і різноманітне використання...» (с. 64).

Звернення до культурного досвіду етносу як засобу збереження і трансляції культурної пам'яті є шляхом активного набутку — опанування духовної спадщини прабатьків.

Танцювальні традиції в будь-яку історико-культурну епоху є носіями світоглядно-естетичних змістів етнокультури. Вони вирізняються системою пластичних образів, які безпосередньо чи опосередковано пов'язані з символами світосприйняття (наприклад, як коло символізує Сонце). Саме через танцювальні традиції людина здатна художньо-естетично демонструвати й упорядковувати рухливі архетипи внутрішньої свободи і водночас символічно втілювати плас-

тичну динаміку зовнішнього світу в художніх образах. У контексті семіотики танцю дослідники зазначають, що танець — це завжди щось більше, ніж просто рух під музику. Бувши наче зримим вираженням національного художнього мислення, хореографічний образ закономірно паралелізується і змінюється разом з ним.

Тісна взаємодія танцювальних традицій з етнокультурною ментальністю розкриває глибинні, соціопсихологічні шари світовідношення етносу, «спосіб його світосприйняття і дискурсивних практик, колективне позасвідоме у структурах повсякденності і життєтворчості і спирається на найдавніші архетипи та універсалії міфологічної свідомості, закріплена в мові, фольклорі, традиціях, звичаях, обрядах» (Личковах, 2010).

■ Висновки

Отже, танцювальні традиції українців у період літнього календарного циклу втілюють естетизацію урочистого спілкування, демонструють колективність і свободу комунікативних зв'язків, виражають прагнення людей у сфері рекреації, вакацій, дозвілля в умовах урочистостей і святкування та, відповідно, духовно піднесених процесів. Накопичення традиційних основ у танці, передавання й актуалізація народної хореографічної спадщини передовсім ґрунтуються на естетиці пластики тіла та здійснюються у площині функціонування певного репертуару в первинному й адаптованому вигляді. Перспективи подальших досліджень передбачають мотивацію до вивчення танцювальних традицій, їх танцювальних варіантів, що створюватимуть умови трансформації образів руху в етнокультурні патерни, де традиції літнього календарного циклу уможливають творення художнього образу. Отже, удосконалюють хореографічну семіотику, в епіцентрі якої етнокультурна рефлексія скеровує танець у сферу культурної пам'яті. Аналіз танцювального мистецтва в календарному циклі святково-Цобрядової культури показує, що танець володіє художньою своєрідністю відтворення етнокультурних традицій і є підмурівком популяризації етнокультури та її трансляції в культурну пам'ять. Нині етноренесансна зміна історичних і культурних орієнтирів потужно умотивувала гасло «Неможливо знищити незнищенне», відтак слід підтримувати увесь спектр традицій на рівні актуалізації культурної пам'яті заради зміцнення національної ідентифікації.

■ Список посилань

- Башинська, Н. Д. (2011). *Чарівна росинка*. ДрукАрт.
- Вірський, В. П. (1977). *У вихорі танцю* (Т. 1). Мистецтво.
- Гемінґвей, Е. (2017). *Фієста. І сонце сходить* (В. Морозов, пер.). Видавництво Старого Лева.
- Гордєєв, В. А. (2019). Рівненське Полісся як самобутній і архаїчний культурний регіон України: хореографічна складова мистецької спадщини. *Культура України. Серія: Мистецтвознавство*, 63, 135–143. <https://doi.org/10.31516/2410-5325.063.12>
- Грушевський, М. С. (1993). *Історія української літератури* (Т. 1). Либідь.
- Личковах, В. А. (2010). Сакральні горизонти української культури: Архетипи – хронотопи – сигнатури. *Художня культура. Актуальні проблеми*, 7, 187–194.

Пчілка, О. (2019). *Фольклорні записи* (Ч. 1). Відкрита книга.

Шкориненко, В. О. (2003). *Народний танець у традиційній і сучасній культурі України* [Автореферат дисертації кандидата мистецтвознавства, Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв].

References

Bashynska, N. D. (2011). *Charivna rosynka* [Magical dewdrop]. DrukArt.

Hemingvei, E. (2017). *Fiesta. I sontse skhodyt* [Fiesta And the sun rises] (V. Morozov, Trans.). Vydavnytstvo Staroho Leva [in Ukrainian].

Hordieiev, V. A. (2019). Rivnenske Polissia yak samobutnii i arkhaichniy kulturnyi rehion Ukrainy: khoreorafichna skladova mystetskoï spadshchyny [Rivne Polissya as an Authentic and Archaic Cultural Region of Ukraine: Choreographic Component of the Heritage]. *Culture of Ukraine. Series: Art Criticism*, 63, 135–143. <https://doi.org/10.31516/2410-5325.063.12> [in Ukrainian].

Hrushevskiy, M. S. (1993). *Istoriia ukrainskoi literatury* [History of Ukrainian literature] (Vol. 1). Lybid [in Ukrainian].

Lychkovakh, V. A. (2010). Sakralni horyzonty ukrainskoi kultury: Arkhetypy – khronotopy – syhnatury [Sacred horizons of Ukrainian culture: Archetypes - chronotopes - signatures]. *Artistic culture. Topical issues*, 7, 187–194 [in Ukrainian].

Pchilka, O. (2019). *Folklorni zapysy* [Folklore records] (Part 1). Vidkryta knyha [in Ukrainian].

Shkorinenko, V. O. (2003). *Narodnyi tanets u tradytsiinii i suchasniï kulturi Ukrainy* [Folk dance in the traditional and modern culture of Ukraine] [Abstract of PhD Dissertation, Derzhavna akademiia kerivnykh kadriv kultury i mystetstv] [in Ukrainian].

Virskiy, V. P. (1977). *U vykhori tantsiu* [In the vortex of dance] (Vol. 1). Mystetstvo.

DANCE TRADITIONS OF UKRAINIANS DURING THE SUMMER CALENDAR CYCLE: ETHNO-CULTURAL REFLECTIONS

Liliia Savchyn

PhD in History, Associate Professor,

Honored Artist of Ukraine,

Rivne Institute of Arts,

Rivne, Ukraine

ORCID-ID 0000-0002-8537-142X

e-mail: liliasavchin@gmail.com

The aim of the article is to analyse the dance traditions of Ukrainian holidays during the summer calendar cycle and to conceptualise dance traditions through ethno-cultural reflection mechanism. *Research results* are focused on the general scientific methodological guidelines of dialectical (made it possible to identify the natural stages of choreographic culture), historical and genetic (actualised dance traditions in modern conditions), axiological (subordinated traditions to aesthetic values in the universe of ethno-cultural reflections), interdisciplinary (involved scientific theories of related fields of knowledge and the complex

nature of the humanities) approaches. *The scientific novelty* of the results obtained is that the modern scientific paradigm of «ethno» requires attention in the field of traditions, in particular, the originality popularisation of the dance traditions of the summer calendar cycle in the practices of creative activity and ethno-cultural reflections. *Conclusions.* Today, the cultural life transformation prompts us to understand the scientific cultural sources that highlight the use of traditions in the life of Ukrainians. Effective involvement of dance traditions in the practice of life-creating implies their actualisation and the possibility of distinguishing the creativity of past eras from oblivion and makes it possible to preserve holidays and rituals for their further reproduction. It is evident that humanity is consolidating in the space of the integration mechanism in the sources of ethno-cultural reflection. The application of philosophy, cultural studies, art history, music, and psychology principles in ethnocultural activities creates an environment in which ethnocultural reflections play the role of archetypes in a particular semiosphere. It has been found that the dance traditions of Ukrainians during the summer calendar cycle embody the aestheticisation of solemn communication, demonstrate collectivity and freedom in the communication, and express the aspirations of young people in the field of recreation, vacations, leisure in the context of celebrations and festivities. Dynamic-bodily norms, canons, patterns, and their dance variants transform movement images into ethno-cultural patterns, where the traditions of the summer calendar cycle make it possible to create an artistic image and improve choreographic semiotics, in the epicentre of which ethno-cultural reflection directs dance into the sphere of cultural memory.

■ **Keywords:** dance; traditions; ethnoculture; reflections; summer calendar; cultural experience; cultural memory

This is an open access journal, and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution 4.0.